

Απαντήσεις: Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Β΄ Ενιαίου Λυκείου

18 Ιανουαρίου 2026

Θέμα 1

1^ο υποερώτημα (10 μονάδες)

Η εργασία συμβάλλει στην προσωπική ανάπτυξη του ατόμου, καθώς καλλιεργεί τη φαντασία, την κριτική σκέψη και τις δεξιότητές του, διευρύνει τις γνώσεις και αναδεικνύει τα ταλέντα του, ενώ παράλληλα ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την αίσθηση προσφοράς. Επιπλέον, η επαφή με συναδέλφους και η συνεργασία σε κοινά έργα βοηθά στην κοινωνικοποίηση, διευρύνει τις ανθρώπινες σχέσεις και καλλιεργεί συναισθήματα όπως η υπομονή, η αποδοχή και ο σεβασμός προς τους άλλους. (Λέξεις: 75)

2^ο υποερώτημα (10 μονάδες)

Σύμφωνα με το κείμενο, όταν η εργασία δεν πραγματοποιείται υπό κατάλληλες και ανθρώπινες συνθήκες, το άτομο μπορεί να βιώσει πλήθος αρνητικών συναισθημάτων και σοβαρών δυσκολιών που επηρεάζουν την ψυχική και σωματική του υγεία. Αρχικά, η έλλειψη δίκαιης αμοιβής και ο μη σεβασμός των βασικών εργασιακών δικαιωμάτων, όπως η ασφάλιση και η άδεια, προκαλούν έντονα συναισθήματα απογοήτευσης, θυμού και αδικίας, καθώς το άτομο αισθάνεται ότι οι κόποι του δεν αναγνωρίζονται. Παράλληλα, οι εξαντλητικές συνθήκες εργασίας, όπως τα πολύωρα ωράρια, η συνεχής πίεση και η έκθεση σε ακατάλληλο ή επικίνδυνο περιβάλλον, οδηγούν σε σωματική και ψυχική κόπωση, αυξημένο άγχος και έντονο στρες. Επιπλέον, οι προσβολές, οι απειλές και οι κακές σχέσεις με τον εργοδότη ή τους συναδέλφους δημιουργούν αρνητικό εργασιακό κλίμα, το οποίο υπονομεύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθηση του ατόμου. Σε πιο σοβαρές περιπτώσεις, όλα τα παραπάνω μπορούν να οδηγήσουν σε ψυχική εξουθένωση, παραίτηση και ακόμη και σε καταθλιπτικά συμπτώματα, καθιστώντας την εργασία παράγοντα επιβάρυνσης αντί για πηγή ικανοποίησης και προσωπικής εξέλιξης.

3^ο υποερώτημα (4 μονάδες)

συμβάλλει -> συντελεί, συνδράμει, βοηθά

βασικών -> θεμελιωδών, πρωταρχικών, ουσιαστικών

αποτρέπεται -> εμποδίζεται, προλαμβάνεται, αναχαιτίζεται

λειτουργεί -> δρα, ενεργεί, επιδρά

4^ο υποερώτημα 4 μονάδες)

Στις δύο τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται η έγκλιση της υποτακτικής, όπως διαπιστώνεται στις φράσεις «για να λειτουργήσει η εργασία ως πηγή ικανοποίησης και προσωπικής εξέλιξης» και «μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση της ισορροπίας και της ψυχικής ευεξίας». Με τη χρήση της υποτακτικής έγκλισης ο συγγραφέας επιδιώκει να δηλώσει **προϋπόθεση, σκοπό και ενδεχόμενο**, υπογραμμίζοντας ότι τα θετικά αποτελέσματα της εργασίας δεν είναι αυτονόητα ούτε εξασφαλισμένα από μόνα τους. Αντίθετα, εξαρτώνται από συγκεκριμένες συνθήκες, όπως οι ανθρώπινες εργασιακές συνθήκες, η σωστή επιλογή επαγγέλματος και η προσωπική προσπάθεια του ατόμου. Με αυτόν τον τρόπο, το κείμενο αποκτά συμβουλευτικό και προτρεπτικό χαρακτήρα.

5^ο υποερώτημα (8 μονάδες)

Η 5η παράγραφος του Κειμένου 1 **αναπτύσσεται με αιτιολόγηση**. Η συντάκτης της παραγράφου επιδιώκει να αιτιολογήσει τη σημασία της εργασίας ως εργαλείου κοινωνικοποίησης. Στη θεματική περίοδο παραθέτει τον βασικό του ισχυρισμό ότι «Η εργασία, επιπλέον, αποτελεί βασικό μέσο κοινωνικοποίησης». Στη συνέχεια παρουσιάζει επιχειρήματα μέσα από την καθημερινότητα του εργασιακού περιβάλλοντος για να ενισχύσει τη θέση της («μέσα στον εργασιακό χώρο δημιουργούνται κοινωνικοί και φιλικόι δεσμοί, ενισχύεται το αίσθημα του «ανήκειν» και το άτομο νιώθει ενεργό μέλος της κοινωνίας») και («η ανάληψη ευθυνών, η τήρηση κανόνων και η αντιμετώπιση προκλήσεων βοηθούν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και στην ανάπτυξη πειθαρχίας και υπευθυνότητας»). Στο τέλος της παραγράφου η συντάκτρια χρησιμοποιεί ως **δευτερεύουσα μέθοδο τη σύγκριση - αντίθεση** που λειτουργεί ενισχυτικά στην αιτιολόγηση ισχυροποιώντας την. Στο τελευταίο μέρος, όπου αναφέρεται «η απουσία της, όπως συχνά παρατηρείται μετά τη συνταξιοδότηση, μπορεί να προκαλέσει συναισθήματα κενού, άγχους ή ακόμη και κατάθλιψης», αντιπαραβάλλονται οι θετικές συνέπειες της ενεργού συμμετοχής στην εργασία με τις αρνητικές συνέπειες της απουσίας της, τονίζοντας τη σημασία της για την καθημερινή και ψυχική ζωή του ανθρώπου. Πρόθεση της συντάκτριας είναι να **αναδείξει τη σημασία της εργασίας στη ζωή του ανθρώπου, να τονίσει τα οφέλη της για την ψυχική ισορροπία, την κοινωνική ένταξη και την προσωπική ολοκλήρωση** και να καταδείξει ότι η εργασία αποτελεί βασικό στοιχείο της ανθρώπινης ανάπτυξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Θέμα 2 (30 μονάδες)

Επικοινωνιακή περίσταση: προσχεδιασμένος λόγος/ομιλία σε σχολική ημερίδα (προσφώνηση, αναφορά στον λόγο/αφορμή της εκδήλωσης, επιφώνηση).

Συνομιλιακοί ρόλοι: πομπός -> μαθητής, δέκτες -> μέλη σχολικής κοινότητας (μαθητές, εκπαιδευτικοί)

Ύφος λόγου – Εκφραστικές επιλογές: γ' ρηματικό πρόσωπο, α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, ενδεχομένως α' ενικό ρηματικό πρόσωπο (μόνο για δήλωση προσωπικού χαρακτήρα κάποιων απόψεων), επιμελημένο λεξιλόγιο.

Α' ερώτημα: Η σημασία της εργασίας για την ψυχική συγκρότηση του ατόμου, την αυτογνωσία και την κοινωνική ένταξη.

- **Κάλυψη βασικών αναγκών:** Η εργασία προσφέρει οικονομική ανεξαρτησία και εξασφαλίζει την επιβίωση του ατόμου. Μέσα από αυτήν μπορεί να καλύψει τις καθημερινές του ανάγκες και να νιώσει ασφάλεια και σταθερότητα. Η αίσθηση αυτή μειώνει το άγχος και ενισχύει την ψυχική ηρεμία.
- **Ψυχική και συναισθηματική ανάπτυξη:** Μέσα από την εργασία, το άτομο καλλιεργεί δεξιότητες, φαντασία και κριτική σκέψη. Η ολοκλήρωση στόχων δημιουργεί αίσθημα ικανοποίησης και ενισχύει την αυτοεκτίμηση, ενώ η δημιουργική δραστηριότητα συμβάλλει στη συναισθηματική ισορροπία.
- **Αυτογνωσία και προσωπική ανάπτυξη:** Η καθημερινή συνεργασία με άλλους φέρνει αντιμέτωπο το άτομο με διαφορετικές απόψεις και στάσεις. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ανακαλύπτει δυνάμεις και αδυναμίες του, μαθαίνει να διαχειρίζεται συναισθήματα και καλλιεργεί αξίες όπως υπομονή και ενσυναίσθηση.
- **Κοινωνική ένταξη:** Η εργασία ενισχύει τη συμμετοχή στην κοινωνία και δημιουργεί δεσμούς με συναδέλφους. Το άτομο νιώθει ότι ανήκει σε μια ομάδα και ότι συμβάλλει ενεργά στη συλλογική λειτουργία, κάτι που ενισχύει την κοινωνική του ταυτότητα.
- **Νόημα και σκοπός στη ζωή:** Η εργασία δίνει αίσθηση χρησιμότητας και προσωπικής αξίας. Η απουσία της μπορεί να προκαλέσει κενό, ανία ή και κατάθλιψη, καθώς το άτομο χάνει τον κοινωνικό του ρόλο και τη δυνατότητα να προσφέρει κάτι ουσιαστικό.

Β' ερώτημα: Προϋποθέσεις υπό τις οποίες η εργασία μπορεί να λειτουργεί ως μέσο προσωπικής ολοκλήρωσης και κοινωνικής προσφοράς και όχι ως παράγοντας πίεσης, εξουθένωσης ή αποξένωσης στη σύγχρονη πραγματικότητα.

- **Δίκαιη αμοιβή:** Η οικονομική αναγνώριση είναι βασική για την ψυχική ικανοποίηση. Όταν το άτομο νιώθει ότι η προσπάθειά του ανταμείβεται δίκαια, ενισχύεται η αυτοεκτίμησή του και η αίσθηση δικαιοσύνης.
- **Σεβασμός και εργασιακά δικαιώματα:** Η τήρηση κανόνων και η προστασία από προσβολές δημιουργούν ασφάλεια. Ο εργαζόμενος μπορεί να νιώθει σιγουριά και αξιοπρέπεια, κάτι που προάγει την ψυχική του ισορροπία και την παραγωγικότητά του.
- **Ανθρώπινες συνθήκες εργασίας:** Σωστά ωράρια, ασφαλές περιβάλλον και υποστήριξη αποτρέπουν την ψυχική και σωματική εξουθένωση. Η καλή οργάνωση και η υγιής ατμόσφαιρα συμβάλλουν στην ισορροπία μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής.

- **Συνεχής ανάπτυξη και μάθηση:** Η δυνατότητα εκπαίδευσης και βελτίωσης δεξιοτήτων κρατά το άτομο δημιουργικό. Η πρόοδος και η προσωπική εξέλιξη ενισχύουν το ενδιαφέρον για τη δουλειά και κάνουν την εμπειρία πιο ικανοποιητική.
- **Σύνδεση με κοινωνική προσφορά:** Η εργασία αποκτά πλήρες νόημα όταν προσφέρει κάτι στην κοινωνία. Το άτομο νιώθει ότι η προσπάθειά του ωφελεί τους άλλους, κάτι που ενισχύει το αίσθημα ολοκλήρωσης και κοινωνικής υπευθυνότητας.

Θέμα 3

α. Ο τίτλος του ποιήματος «Οι Μοιραίοι» λειτουργεί ως κλειδί για την κατανόηση του περιεχομένου του και της στάσης ζωής των προσώπων που παρουσιάζει ο Βάρναλης. Με τον τίτλο του ποιήματος ο Βάρναλης θέλει να τονίσει πως αναφέρεται στους φτωχούς και εξαθλιωμένους ανθρώπους, σε αυτούς που ζουν στο περιθώριο της κοινωνίας και αδυνατούν να αλλάξουν τις κοινωνικές συνθήκες που ευθύνονται για τη δυστυχία τους. Αυτοί είναι οι «μοιραίοι», δηλαδή μοιρολάτρες, αφού περιμένουν να σωθούν με κάποιο θαύμα, χωρίς να κάνουν τίποτε οι ίδιοι. Στο ποίημα παρουσιάζονται άνθρωποι κουρασμένοι από τη φτώχεια, την ανεργία και την κοινωνική αδικία, οι οποίοι περνούν τον χρόνο τους συζητώντας και αναλύοντας τα προβλήματά τους, χωρίς όμως να προχωρούν σε πράξη. Η ζωή τους χαρακτηρίζεται από παθητικότητα και παραίτηση, καθώς αποδέχονται τη μοίρα τους ως αναπόφευκτη και δεν πιστεύουν στη δυνατότητα συλλογικής δράσης και αγώνα. Ο χαρακτηρισμός «μοιραίοι» δεν αποδίδεται μόνο στις δύσκολες κοινωνικές συνθήκες που τους καταπιέζουν, αλλά και στη στάση τους απέναντι σε αυτές. Ο Βάρναλης, μέσα από ειρωνεία και κοινωνική κριτική, δείχνει ότι η δυστυχία τους διαιωνίζεται επειδή οι ίδιοι έχουν εσωτερικεύσει τη μοιρολατρία και την αδράνεια. Αντί να διεκδικήσουν μια καλύτερη ζωή, ελπίζουν σε μια εξωτερική λύση, σε ένα «θαύμα», που ποτέ δεν έρχεται. Έτσι, ο τίτλος «Οι Μοιραίοι» συνοψίζει με ακρίβεια το νόημα του ποιήματος: αναφέρεται σε ανθρώπους κοινωνικά αποκλεισμένους, των οποίων η ζωή καθορίζεται τόσο από την εκμετάλλευση όσο και από την παθητική αποδοχή της. Μέσα από αυτόν τον τίτλο, ο ποιητής στηλιτεύει τη μοιρολατρία και καλεί έμμεσα σε αφύπνιση και δράση.

(4 μονάδες)

β. Η εναλλαγή των αφηγηματικών προσώπων στους «Μοιραίους» αποτελεί έναν ευφυή τεχνικό χειρισμό του Βάρναλη για τη σύνδεση του ατομικού δράματος με τη συλλογική εξαθλίωση. Η χρήση του **α' πληθυντικού προσώπου** («πίναμε», «πίνουμε») προσδίδει στο έργο **συλλογικό και εξομολογητικό χαρακτήρα**. Ο ποιητής εντάσσει τον εαυτό του στην ομάδα των απόκληρων, μετατρέποντας τη μοίρα τους σε κοινό βίωμα. Το «εμείς» υπογραμμίζει την ταξική αλληλεγγύη, αλλά και την καθολική παθητικότητα μιας κοινωνίας που πνίγει τον πόνο στο αλκοόλ. Στην κατακλείδα, το πρόσωπο αυτό αναδεικνύει την τραγική αδράνεια των «δειλών και άβουλων» που περιμένουν μοιρολατρικά ένα θαύμα. Αντίθετα, το **γ' ενικό πρόσωπο** («σφιγγόταν», «φταίει») λειτουργεί ως **νατουραλιστικός φακός** που εστιάζει στις

επιμέρους λεπτομέρειες της δυστυχίας. Απομονώνοντας συγκεκριμένες τραγικές φιγούρες (τον παράλυτο πατέρα, τη φυματική γυναίκα, τον φυλακισμένο), ο Βάρναλης προσδίδει στην αόριστη «δυστυχία» ένα σκληρό και απτό πρόσωπο. Παράλληλα, οι μεμονωμένες φωνές που αναζητούν αίτια στο «ριζικό» ή στον «Θεό» αποτυπώνουν τη σύγχυση και την έλλειψη κοινωνικής συνειδητοποίησης. Συνδυάζοντας τα δύο πρόσωπα, ο ποιητής ισορροπεί ανάμεσα στη συναισθηματική εγγύτητα και την αντικειμενική καταγραφή. Το ποίημα μετουσιώνεται έτσι σε μια **καθολική κοινωνική διαμαρτυρία**, όπου ο προσωπικός πόνος του «ενός» γίνεται το απόλυτο σύμβολο της παραίτησης των «πολλών».

(6 μονάδες)

γ. Η κλιμάκωση των ρεαλιστικών εικόνων στο ποίημα «Οι Μοιραίοι» αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο ο Κώστας Βάρναλης χτίζει την κοινωνική του κριτική, οδηγώντας τον αναγνώστη από την απλή περιγραφή του χώρου στην αδυσώπητη αποκάλυψη της ανθρώπινης δυστυχίας.

Στην Α' στροφή, ο ποιητής δημιουργεί μια έντονη ατμόσφαιρα: η «υπόγεια ταβέρνα», γεμάτη καπνού και βρισιές, δεν είναι απλώς το σκηνικό, αλλά σύμβολο του κοινωνικού περιθωρίου. Η λατέρνα που «στρίγκλιζε» προσθέτει ηχητική ένταση, ενώ το κρασί εμφανίζεται ως μοναδικό «φάρμακο» για να ξεχάσουν οι άνθρωποι την σκληρή πραγματικότητα.

Στη Β' στροφή, η προσοχή μεταφέρεται από τον χώρο στους ανθρώπους. Οι εικόνες γίνονται σωματικές και ρεαλιστικές: οι ήρωες «σφίγγονται» για να ζεσταθούν και «φτύνουν καταγής», μια κίνηση που δείχνει πλήρη παραίτηση και αδιαφορία για τη ζωή τους. Η «άσπρη μέρα» έχει πλέον χαθεί γι' αυτούς, και η ψυχική τους αδυναμία γίνεται εμφανής.

Η Γ' στροφή παρουσιάζει έντονη αντίθεση. Ο Βάρναλης φέρνει λυρικές εικόνες της φύσης —ήλιο, γαλάζια θάλασσα, κροκάτη αυγή— για να δείξει την ομορφιά της ζωής. Όμως αυτή η ομορφιά μένει «μακριά τους», τονίζοντας την τραγική αποξένωση των φτωχών και περιθωριοποιημένων από τη χαρά και τη ζωή.

Η Δ' στροφή φτάνει στην κορύφωση του ρεαλισμού, σχεδόν στον νατουραλισμό. Ο ποιητής αναφέρει συγκεκριμένα παραδείγματα κοινωνικής εξαθλίωσης: ο παράλυτος πατέρας, η φυματική γυναίκα, ο φυλακισμένος γιος στο Παλαμήδι και η κόρη που ζει στην πορνεία στο Γκάζι. Μέσα από αυτή τη σειρά, η ατομική τραγωδία μετατρέπεται σε σύμβολο της συλλογικής δυστυχίας των πολλών, που, φοβισμένοι και αδρανείς, περιμένουν μάταια κάποιο θαύμα.

Η ζοφερή αυτή κλιμάκωση αντανακλά τους κοινωνικούς προβληματισμούς της εποχής του Βάρναλη. Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, η Ελλάδα ζούσε ηθική και οικονομική κρίση, με φτώχεια και κοινωνική αδικία να πλήττουν τα λαϊκά στρώματα. Ο Βάρναλης, επηρεασμένος από μαρξιστικές ιδέες, δεν περιορίζεται στην περιγραφή του πόνου, αλλά καταγγέλλει τη μοιρολατρία. Για τον ποιητή, οι εκφράσεις «φταίει ο Θεός» ή «φταίει το ριζικό» είναι ψευδαισθήσεις που κρύβουν την πραγματική αιτία της δυστυχίας: την ταξική εκμετάλλευση. Έτσι, το ποίημα αποτελεί κάλεσμα για αφύπνιση, υπογραμμίζοντας ότι η σωτηρία δεν θα έρθει από κάποιο «θαύμα», αλλά από τη δράση των ανθρώπων που αρνούνται να παραμείνουν «μοιραίοι».

(6 μονάδες)

δ. Στο ποίημα «Οι μοιραίοι» ο Κώστας Βάρναλης χρησιμοποιεί έντονα την ειρωνεία ως βασικό μέσο κοινωνικής και ιδεολογικής κριτικής, προκειμένου να αναδείξει τη μοιρολατρική και παθητική στάση των λαϊκών ανθρώπων. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα ειρωνείας εντοπίζεται στη **Γ' στροφή**, όπου η φύση παρουσιάζεται με εξιδανικευμένο και λυρικό τρόπο: ο ήλιος, η γαλάζια θάλασσα, η αυγή και το δειλινό αποπνέουν ομορφιά, φως και ζωή. Ωστόσο, αυτή η φυσική αρμονία παραμένει «μακριά» από τους ανθρώπους της ταβέρνας και «δεν μπαίνει στην καρδιά τους». Η ειρωνεία προκύπτει από την έντονη αντίθεση ανάμεσα στη ζωντάνια του φυσικού κόσμου και στην ψυχική νέκρωση των ηρώων, οι οποίοι αδυνατούν να νιώσουν ή να αξιοποιήσουν την ομορφιά γύρω τους. Με τον τρόπο αυτό, ο ποιητής τονίζει την παραίτησή τους από τη ζωή και την εσωτερική τους αποξένωση.

Η δεύτερη περίπτωση ειρωνείας εμφανίζεται στην **Ε' στροφή**, όπου παρατίθενται τα προσωπικά βάσανα των θαμώνων: ασθένειες, φτώχεια, κοινωνικός αποκλεισμός και φυλακή. Παρότι τα προβλήματα είναι σοβαρά, παρουσιάζονται σχεδόν απαριθμητικά, σαν μια καθημερινή ρουτίνα. Η ειρωνεία έγκειται στο γεγονός ότι οι ήρωες αντιμετωπίζουν τη δυστυχία τους ως αναπόφευκτη μοίρα, χωρίς διάθεση αντίδρασης ή αλλαγής. Έτσι, ο Βάρναλης καταγγέλλει τη μοιρολατρία και την παθητικότητα των ανθρώπων, δείχνοντας πως η ειρωνεία λειτουργεί ως μέσο αφύπνισης και κοινωνικής κριτικής.

(4 μονάδες)

Θέμα 4

Στο ποίημα «Οι Μοιραίοι», ο Κώστας Βάρναλης παρουσιάζει ανθρώπους βαθιά καταπονημένους από τη φτώχεια και την κοινωνική αδικία, που βιώνουν τη ζωή τους με παθητικότητα και μοιρολατρία. Αρχικά, με την **εικονοποιία** («Μες στην υπόγεια την ταβέρνα / μες σε καπνούς και σε βρισιές») δημιουργεί ένα σκοτεινό, αποπνικτικό περιβάλλον, που αποτυπώνει την εξαθλίωση τόσο της σωματικής κατάστασης όσο και της ψυχικής τους διάθεσης. Επίσης, με την **μεταφορά** «του καθενός το σόι και το βαρύ του το γραφτό» φανερώνει την αίσθηση μοίρας και ανικανότητας, καθώς οι άνθρωποι αποδέχονται τη δυστυχία τους ως αναπόφευκτη και δεν προσπαθούν να την αλλάξουν. Τέλος, με τη χρήση **ρητορικών ερωτημάτων** («Φταίει το ζαβό το ριζικό μας; / Φταίει ο Θεός;») αναδεικνύεται η αδυναμία τους να συνειδητοποιήσουν τα πραγματικά κοινωνικά αίτια της κατάστασής τους, αφήνοντάς τους εγκλωβισμένους σε αδράνεια και ατομία.

Η εικόνα αυτή με γεμίζει λύπη και οίκτο, καθώς φαίνεται πώς η φτώχεια μπορεί να καταστρέψει την αξιοπρέπεια του ανθρώπου. Παράλληλα, με προβληματίζει έντονα, γιατί η αδράνεια των ηρώων, που περιμένουν μάταια ένα «θαύμα», αναδεικνύει το μέγεθος της κοινωνικής αδικίας, η οποία τους στερεί την

ικανότητα να ονειρευτούν και να δρουν για μια καλύτερη ζωή. Το ποίημα λειτουργεί, λοιπόν, ως έντονη κριτική στην κοινωνία και ταυτόχρονα ως υπενθύμιση της ανθρώπινης ευαλωτότητας.

(15 μονάδες)

Τις απαντήσεις επιμελήθηκαν οι καθηγητές:

Όλγα Διαμάντη

Κωνσταντίνος Σκουμπόπουλος

ΣΥΣΤΗΜΑ